

Täysistunto

Keskiviikko 23.10.2024 klo 14.00—17.00

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskevien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.12 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä muutetaan tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia, Euroopan unionin suorista viljelijätuista annettua lakia, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettua lakia sekä maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia.

Hallituksen esitykseen on sisällytetty vuoden 2025 alusta lukien Euroopan unionin jäsenvaltioille pakolliseksi tulevan ja yhtenä Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittaman pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien saamisen ehtona olevan sosiaalisen ehdollisuuden vaatimus siltä osin kuin sen toimeenpano edellyttää kansallista sääntelyä. Sosiaalinen ehdollisuus koskee viljelijöitä, joilla on ulkopuolista työvoimaa. Sosiaalinen ehdollisuus kattaa työsopimuksia, työntekijöitten terveyttä ja turvallisuutta sekä työvälineiden käytön turvallisuutta koskevia säännöksiä, jotka ovat tälläkin hetkellä voimassa niin Suomessa kuin EU:ssakin ja velvoittavat kaikkia työnantajia. Suomessa sosiaalinen ehdollisuus tulee voimaan siirtymäajan viimeisenä mahdollisena ajankohtana eli 1.1.2025. Tämä sosiaalisen ehdollisuuden esitys on siis edellisen hallituksen kaudellaan sopima, ja nyt tämä hallitus sitten implementoi sen ja vie meidän lainsäädäntöön.

Euroopan unionin lainsäädännön mukaan sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset koskevat Euroopan unionin kokonaan rahoittamia tukijärjestelmiä sekä osaa Euroopan unionin osittain rahoittamista tukijärjestelmistä. Eli näiden vaatimusten noudattaminen tulisi siten ehdotuksen mukaan koskemaan näistä Euroopan maatalouden tukirahaston eli maataloustukirahaston kokonaan rahoitettavista tuista perustulotukea, uudelleenjakotulotukea, nuorten viljelijöitten tulotukea, ekojärjestelmätukea sekä tiettyjä tuotantosidonnaisia tulotukia ja sitten myöskin tiettyjä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta eli maa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

seuturahastosta osarahoitettuja korvauksia, ja näitä olisivat luonnonhaittakorvaus, ympäristökorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus ja eläinten hyvinvointikorvaus.

Lisäksi toimeenpanolakia täydennettäisiin maatilojen neuvontapalveluitten valvontaseuraamusten osalta. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia siten, että mahdollistettaisiin myös kasvintuotannon tuen ennakon maksaminen ennen kuin tilakohtaiset tarkastukset on suoritettu loppuun, ja tämä siis tämän lainsäädännön muutoksen ikään kuin kylkiäisenä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Viitala.

15.15 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Lainsäädäntöön ehdotetaan sisällytettäväksi, että sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten noudattaminen yhtenä tuen tai korvauksen saamisen ehtona lisättäisiin Euroopan unionin suorista viljelijätuesta annettuun lakiin.

Euroopan unionin tasolla sosiaalisen ulottuvuuden tavoitteena on muun muassa kehittää maataloustyöntekijöiden työoloja sekä edistää sosiaalisesti kestävä maatalouden kehittämistä siten, että lisätään tuen saajien tietoisuutta työsopimukseen ja työturvallisuuteen liittyvistä seikoista ja niistä noudatettavista perusvaatimuksista. On hyvä, että EU-tasolta ohjataan taloudellisten seuraamusten avulla suojaamaan Suomessa työtä tekeviä palkansaajia.

Arvoisa puhemies! Olemme nähneet työelämäheikennyksiä tässä salissa nykyisen hallituksen toimesta säännöllisin väliajoin. Nyt kuitenkin tervehdin ilolla lähetekeskustelussa olevaa lakimuutosta, jolla voidaan vähentää EU:n maataloustukia yritykseltä, joka ei huolehdi työntekijöidensä työehdoista tai työsuojelusta asianmukaisesti.

Nämä eivät ole sinänsä mitään uusia asioita, kyseisiä asioita veloitetaan muun muassa työturvallisuuslaissa ja työaikalaisissa. Työnantajalla on laaja huolehtimisvelvoite työntekijän turvallisuudesta ja terveydestä. Kyse onkin näiden vaatimusten noudattamisesta tai noudattamatta jättämisestä. Esimerkiksi työehtojen osalta on huomioitava, että alan työehtosopimusta noudatetaan myös ulkomaisten työntekijöiden kanssa tehtävissä työsopimuksissa. Työsuojelun osalta on varmistettava, että muun muassa lakisääteinen työterveyshuolto ja vakuutukset on järjestetty asianmukaisesti ja että työvälineet ovat ehjät, turvalliset ja toimintakuntoiset.

Sosiaaliseen ehdollisuuteen kuuluvien vaatimusten täyttymistä tarkasteltaisiin työsuojelutarkastusten yhteydessä. Jos työsopimus- tai työsuojelulainsäädännön laiminlyöntejä havaitaan eikä työnantaja kehoituksesta huolimatta korjaa puutteita ohjeistetulla tavalla ja annetussa määräajassa, voidaan työnantajalle EU:n kokonaan tai osittain rahoittamaa maataloustukea periä takaisin.

Työsuojelun valvonnan resurssit ovat nykyäänkin niukat, joten on järkevää tiukentaa tältä osin lainsäädäntöä. Se turvaa Suomessa työtä tekeviä palkansaajia. Valvonnan haastetta kyllä lisää se, että ensi vuoden budjetissa leikataan aluehallintoviranomaisilta. Aluehallintovirastojen mukaan työperäinen hyväksikäyttö on maa- ja metsätaloudessa, ikävä kyllä, arkipäivää. Työturvallisuudesta huolehtimista on siis tarve korostaa taloudellisella ohjauksella, sillä maataloudessa tapahtuu myös hyvin paljon työtapaturmia ja ikävän paljon myös kuolemaan johtaneita työtapaturmia, joista löytyy myös TOT-raportteja. Työturvallisuuden varmistaminen on kaikkien yhteinen asia, mutta siitä vastaa yksiselitteisesti työnantaja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.18 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt on kysymyksessä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskevien lakien muuttamisesta, jotka siis liittyvät myös sosiaaliseen ehdollisuuteen. Tässä edustaja Viitala kyllä perusteli jo varsin erinomaisesti sitä, mistä tässä on kysymys ja miten tähän asiaan lähtökohtaisesti, tietysti myönteisesti, suhtaudumme.

Aluehallintovirastot ovat tuoneet esiin, että työperäinen hyväksikäyttö ja muut työelämän yhteiskunnan kustannuksia lisäävät lieveilmiöt, jopa rikokset, ovat maa- ja metsätaloudessa valitettavan yleisiä. On täysin käsittämätöntä, että työnantaja voi samaan aikaan sekä aiheuttaa yhteiskunnalle kustannuksia että saada toimintaansa tukea. Olisi syytä selvittää sosiaalisen ehdollisuuden tuomista myös kansallisiin maataloustukiimme. Kyse ei ole vain Suomen sisäisestä asiasta, vaan yhteisesti sovittujen vaatimusten voidaan nähdä vievän maataloutta koko EU-alueella työntekijän kannalta reilumpaan suuntaan. Suomella voi olla ilmastonmuutoksen takia jatkossa suurikin merkitys ruoantuottajana, joten on suomalaisenkin maataloustuottajan etu, että tuotannon vastuullisuuden puututaan vaikuttavilla keinoilla.

Arvoisa puhemies! Haluan myös tässä vielä muistuttaa siitä, että SDP on tehnyt erittäin tärkeitä lakialoitteita, jotka koskevat juuri työntekijöitä ja yrityksiä ja parantaisivat tältä osin myös työelämää merkittävästi — myös maaseudulla. Olemme tehneet lakialoitteet, jotka auttaisivat niin yrityksiä kuin työntekijöitä siinä, että lain mukaisesti työelämän oikeudet toteutuisivat paremmin, elikkä olemme tehneet aloitteet ammattiliittojen kanneoikeudesta sekä alipalkkauksen kriminalisoinnista. Valitettavasti nämä eivät vielä ole edenneet päätöksentekoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Piritta.

15.20 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Ehkä tästä esityksestä on syytä kiittää, ja niin kuin tässä jo edellinenkin edustaja totesi, niin tähän on asia, joka on jo viime hallituskaudella liikkeelle laitettu ja nyt sitä sitten eteenpäin viedään. Hieman harmillista tiettenkin, että se tuodaan voimaan viimeisenä mahdollisena aikana, mutta näinhän siinä aina joskus käy.

Sosiaalinen ehdollisuus, mitä tällä voidaan tarkoittaa, ei itselleni ensimmäisenä avautunut. Valiokunnankin kuulemisissa, kun siitä sitten kysyin, oikein silmät avautuivat, että onpa hienoa, että EU haluaa pitää meidän työntekijöistämme huolta. Tuntuu siltä, että tämän hallituskauden aikana työntekijöitten oikeuksista ei ole ainakaan hallitus halunnut huolehtia.

Minulla olisi ministerille muutama kysymys nimenomaan siitä, että nyt kun nimenomaan on velvollisuus huolehtia niistä lakisääteisistä asioista, joista totta kai on ollut tarkoitus huolehtia myös aiemminkin mutta joihin nyt tulee aidosti jonkinlaisia sanktioita, niin kuinka sanktioista käytännössä on ajateltu. Kuinka ne todetaan ja kuinka pitkä tämä prosessi voi olla, ja minkälaisista summista me puhumme näitten tukien poisotoissa, kun ministeri tässä luetteli ison määrän niitä tukia, joista leikkaus voidaan tehdä? Onko se niin, että leikkausta voidaan tehdä useammasta tuesta vai vain yhdestä per tapaus, vai kuinka tässä on ajateltu toimittavan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

Erinomaisen hienoa on tietysti myös se — huomenna käsittelemme tätä marja-alan asiaa, jossa on jo tunnustettu, kuinka tällä sektorilla saatetaan työntekijöitten oikeuksia polkea oikein urakalla — että tähän halutaan puuttua jo tässä kohtaa.

Mutta vielä meillä jää metsätalous ehkä sellaiseen varjoon, ja siitä olisin myös ministeriltä kysynyt, kun tiedostamme sen, että tällä hetkelläkin metsätaloudessa hyvin paljon käytetään myös ulkomaalaista työvoimaa ja siellä on myös tällaisia tukijärjestelmiä olemassa: onko tästä käyty minkäänlaista keskustelua, tai onko missään valmistelussa se, että myös näistä metsätalouden tuista voitaisiin sitten tukia vähentää, jos ei työntekijöitten oikeuksista ja työturvallisuudesta ole huolehdittu? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

15.22 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täällä todella on tullut paljonkin kritisoitua hallitusta monista esityksistä, joissa hallitus on pyrkinyt enemmänkin työntekijöiden oikeuksia polkemaan, mutta täytyy myös antaa kiitosta silloin, kun tulee sellaisia esityksiä, joissa pyritään vahvistamaan työntekijöiden oikeuksia, pyritään vahvistamaan sosiaalista oikeudenmukaisuutta, niin kuin tässä esityksessä.

Kysymys on todella siitä, että jos havaitaan väärinkäytöksiä tässä tapauksessa niillä toimijoilla, jotka maataloustukia saavat, eli jos he eivät kohtele työvoimaansa siten, miten kuuluisi kohdella, voidaan tukia periä takaisin tai keskeyttää niiden maksu. Tämä on oikein tervetullut uudistus, ja niin kuin tässä kollegat edellä, tätä voi kiittää. Ehkä siitä täytyy sitten antaa pienet terveiset, että onhan tämä totta kai hieman paradoksaalista, että tämäkin EU:n kautta tulee. EU tässä nyt suomalaistakin työntekijää tällä tavalla suojaa, että mikäli sitten Suomessakin olisi tällaisia toimijoita, jotka saavat EU:n maataloustukea mutta eivät syystä tai toisesta huolehdi omista työnantajavelvoitteistaan, niin tässä tapauksessa voitaisiin siten tukia periä takaisin tai ainakin niiden maksatus keskeyttää. Ylipäänsä pidän tätä esitystä tervetulleena.

Arvoisa puhemies! Yleisestikin tämmöistä sosiaalista ehdollisuutta todella tässä esityksessä nyt viedään käytäntöön ja soisi sovellettavaksi muutoinkin. Onhan aivan paradoksaalista sellainen tilanne, että jokin toimija millä tahansa alalla voisi saada julkista tukea ja samaan aikaan aiheuttaa sitten yhteiskunnalle kustannuksia ja lisätä esimerkiksi sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta. Totta kai silloin, kun puhutaan veronmaksajien rahoista, joilla me tuemme erilaisia asioita — tässä tapauksessa nyt puhumme maatalouden tukemisesta — veronmaksajalla on oikeus myös olettaa, että nämä toimijat toimivat kirjan mukaan. Sellainen toiminta, jossa pystyttäisiin esimerkiksi rikkomaan lakia ja silti saisi tuet entiseen malliin, ei ole mistään kotoisin. Ja senpä takia on oikein hyvä, että tähän nyt EU-tasolla puututaan ja nyt Suomen lainsäädäntöönkin tämä viedään ja sitä kautta pystytään sitten tällaisia toimintoja ainakin ennaltaehkäisemään. Toimijat tietävät, että mikäli eivät omia velvoitteitaan hoida, niin sillä saattaa olla sitten myös taloudellinen seuraamus.

Edelleen totean tähän loppuun, että olisi varmasti hyvä, että meillä tätä sosiaalisen ehdollisuuden menetelmää hyödynnettäisiin entistä enemmän myös muissa toiminnoissa, mihin kohdistamme julkista tukea. Meillä on silloin myös oikeutus toimijoilta vaatia, että he hoitavat esimerkiksi työlainsäädännön velvoitteensa, niin kuin tässä tapauksessa nyt on keskustelussa. Yhdyn myös niihin huomioihin, joita täällä aikaisemmin jo todettiin, että myös monilla muilla lainsäädännön muutoksilla olisi syytä enemmänkin työntekijöiden oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

keuksia tässä tilanteessa parantaa eikä vain aina miettiä niitä toimenpiteitä, joilla niitä työntekijöiden oikeuksia voitaisiin heikentää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

15.26 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti näistä äsken kuulemis-tani puheenvuoroista ja tietenkin tästä hallituksen esityksestä.

Se on selvä asia, että kun julkisia rahoja jaetaan, niillä on aina ehdot. Se on ihan selvä asia, että jos vaikka avustusta johonkin rakentamiseen saa, niin silloin, totta kai, rakennus tehdään aina niiden käytössä olevien ohjeiden ja sääntöjen mukaan. Mutta kun tällaista keskustelua kuulin tuossa edellä vasemmiston edustajien puheenvuoroissa, niin kyllä mi-nua hirvittää tällaisen kontrolliyhteiskunnan tekeminen. Aikanaan muutamalla valtionjoh-tajalla oli sanonta ”luottamus hyvä, kontrolli paras”. Sitäkö te haluatte?

Kun katsotaan Euroopan unionia, niin mitä Euroopan unioni itse tekee? Katsokaa nyt vaikka elvytyspaketin rahojen jakoa. Eihän kukaan, mikään valtio ole koskaan tuolla kei-noin rahojaan jakanut. Lukekaa vaikka Euroopan tilintarkastustuomioistuimen Petri Sar-vamaan ensimmäisiä raportteja, miten elvytysrahoja käytetään. Aivan, sellaista rahojen käyttöä, jota ei voi Suomessa ikinä ollakaan. Satoja miljoonia ja miljardeja työnnetty ra-haa, ja kukaan ei tunnu tietävän, missä ne ovat, onko niillä valvontaa.

Jos Euroopan unioni lähtee valvomaan Suomen maatalojen toimintaa, maatalouslomit-tajien toimintaa, niin kyllä minä sanon, että siinä palataan kivikauteen näissä työehdoissa. Suomalainen työnantaja kohtelee työntekijäänsä aivan varmasti hyvin, koska meillä on työvoimapula ja osaavasta työvoimasta huutava pula. Ja jos hän saa vaikka osaavan maa-talouslomittajan maatilalle, niin häntä kohdellaan aivan varmasti erittäin hyvin. Hänhän on arvokas henkilö, jolle annetaan kaikki työturvallisuuteen liittyvät laitteet ja koulutukset ja hän saa tietysti työterveystarkastukset sovittujen systeemien mukaan. Totta kai tällaiset hoidetaan, työterveyshuolto toimii ja työaikoja noudatetaan, ja varmasti ihmistä kohdel-laan erinomaisesti siinä työpaikallaan.

Toivoisin tällaista vähän kosmopoliittisempaa näkökulmaa, että me suomalaiset osa-taan nämä hommat. Kaipaatteko te todella semmoista Euroopan unionin valvontaa, joka on keskushallinnon valvontaa? Kaikissa maissa, missä sitä on tehty, historia on osoittanut, että ne valtiot ovat menneet nurin. Jos te haluatte keskusvalvontaa tänne, jotta täällä joku semmoinen komissaari kulkee salkku kädessä maatilalla katsomassa, onko heinäpaali ja traktori turvallisesti huollettu, niin hän ei tiedä sitten tilasta tuon taivaallista, ei mitään, ja sitten täällä veljet ja sisaret huutavat sen perään, että pitäisi kontrolli tähän maahan tälläkin keinoin saada. Kyllä minä pikkuisen ihmettelen.

Suomessa hommat osataan, ja ainut, mitä pitäisi tehdä, jonain päivänä, kauniina päivä-nä, siitä kaksi toivomusta lopuksi, arvoisa rouva puhemies:

Ensimmäinen toivomus on siitä, että tämän älyttömän byrokratian purkamiseen pitää ru-veta nyt. Ei meillä ole varaa 5 miljoonan kansakunnalla 25 miljoonan ihmisen kokoisen kansakunnan kontrolliin ja valvontaan, ei virkamieskuntaan — ei, semmoista ei tarvita.

Ja toinen asia: kun valtiollakin, meidän valtiolla, rakkaalla isänmaalla, on velvollisuu-det muun muassa maataloustukien maksatukseen, niin soisi nyt olevan niin, että ne maata-loustuet maksettaisiin kerrankin ajallaan, koska maatalouden kannattavuus on tänä pänä niin alhaalla, että ei ole kerta kaikkiaan varaa enää liukua näissä [Puhemies koputtaa] mak-satusajoissa. Tiloilla on rahatilanne todella tiukka.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan normaalissa järjestyksessä puheenvuorot, kun teillä on seuraavia puheenvuoroja. — Edustaja Lyly.

15.29 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli mielenkiintoinen asia, sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset EU:n maataloustuessa. Kun julkista rahaa jaetaan ja annetaan erityisten perusteiden pohjalta, niin on sinänsä hyvä katsoa, että niitä myöskin käytetään oikein, ja taustalla on se, että tehdään työtä sellaisissa työoloissa, joissa on asiallisesti ehdot täytetty. Tietyllä tavalla tämä on myöskin aika hyvä väline siihen, että myöskin se, joka näitä tukia saa, katsoo myöskin tämän asian oikealle tolalle. Siinä mielessä ollaan hyvällä kohtaa.

Enkä tunnista yhtään tätä edustaja Hoskosen puheenvuoroa tässä, että tämä toisi isoa byrokratiaa. Kysymys on siitä, että tämä on niissä ehdoissa, kun rahaa saadaan, ja silloin he joutuvat tätä asiaa katsomaan. Lisäksi tässä on vielä semmoinen, että aika monessa tilanteessa on kyse yksittäisestä työntekijästä, jolla ei ole mitään isompaa organisaatiota siinä tukena. Myöskin tämä tietyllä tavalla on tässä lähtökohtana.

Siihen, että huolehtimisvelvoite koskee työehtoja, työturvallisuutta, työsuojelua: Nämähän ovat niitä luonnollisia asioita, joita pitää noudattaa joka tapauksessa. Mutta kaikki eivät niitä noudata, ja niissä on yleensä ollut paljon puutteita.

Se, mikä tässä kokonaisuudessa vielä kiinnittää huomiotani, on se, että kun usein nämä maataloustukiyhteisöt ja -yritykset ovat maaseudulla ja pienissä kunnissa, niin on kai oikeasti hyvä, että myöskin niissä maksetaan asiallisesti palkat ja maksetaan niistä asiallisesti verot. On myöskin niitten kuntien tulojen kannalta aika tärkeä osuus sillä, että nämä tuotavat myöskin sinne yhteisöön verotuloja. Siinäkin mielessä tätä on oikealla tavalla lähestytty. Ja nyt kun täällä on näihin työoloihin puututtu kovalla kädellä ja ehtoja on romutettu monelta osin, niin tämä on oikeastansa hyvä juttu.

Lisäksi vielä on se, että koska valvontaviranomaisten määrää ollaan paljon pienentämässä ja valtio ei voi resursseja laittaa niin paljon kuin niitä ehkä tarvittaisiin näittenkin osalta, niin on kyllä hyvä tällainen omaehtoinen tarkkailu siitä, että tukea saa, jos hoitaa asiansa oikein. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

15.32 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Nyt voi olla, että on vain minusta kiinni, mutta nyt en ihan ymmärtänyt kyllä, edustaja Hoskonen, teidän logiikkaanne. Ensin te olette huolissanne, aivan niin kuin me kaikki muutkin, siitä, jos veronmaksajien rahaa käytetään väärin. Oli se sitten Italiassa tai missä tahansa muualla, niin tämänhän on yksiselitteisesti väärin, liittyy se sitten elpymisvälineeseen tai mihin tahansa muihin tukiin. Tästä me kaikki varmaan olemme samaa mieltä. Mutta sitten te olitte sitä mieltä, että mikäli väärinkäytöksiä tapahtuu, niin niitä ei saisi valvoa tai niihin ei saisi puuttua. [Hannu Hoskosen välihuuto] Eihän tässä ole mitään järkeä. Kyllä kaikkien veronmaksajien rahojen osalta, on kysymys sitten elpymisvälineestä, maataloustuesta tai mistä tahansa muusta tuesta, pitää suhtautua sillä vakavuudella, että niitä käytetään niihin asioihin kuin mihin ne on myönnetty. Mikäli toimijat sitten harjoittavat vilunkipeliä syystä tai toisesta, niin sillä pitää olla seuraus, ja sehän on tämän esityksen pihvi.

Elikkä kun nyt tässä tapauksessa puhutaan maataloustuista, niin mikäli havaitaan, että toimija, jolle näitä tukia on myönnetty, laiminlyö tässä tapauksessa nyt työnantajavelvoit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

teitansa, niin siitä pitää olla seuraukset. [Lauri Lyly: Sama yritystuissa!] — Aivan sama. Niin kuin edustaja Lyly hyvin totesi, sama pitäisi olla yritystuissa. — Sama pitäisi olla kaikissa muissakin tuissa, ja siitähän tässä on kysymys, kun puhutaan tästä sosiaalisesta ehdollisuudesta. Tällä tavoin veronmaksaja suojaa omia eurojaan, että niitä käytetään oikein siihen tarkoitukseen, mihin ne on myönnetty. Voisin kuvitella, että laajasti ollaan yhtä mieltä siitä, että tämän pitäisi olla se käytäntö.

No sitten, mitä tulee siihen, johtaako tällainen sosiaalinen ehdollisuus nyt keskusvallan kasvamiseen ja hirveään valvontabyrokraatiaan ja siihen, että nyt sitten viranomaiset alkavat ramppaamaan vaikka Suomessa maataloilla navettojen seinien vierustassa, niin varmaan ministeri osaa paremmin vastata, onko tämmöinen uhkakuva todellinen. Itse ajattelen niin, että varmasti kohtuullisen hyvin, jos niitä väärinkäytöksiä mahdollisesti sitten tapahtuu — enkä yhtään epäile, että näitä eniten Suomessa olisi, vaan kyllähän tätä EU-laajuisesti tehdään juuri sen takia, että tässä saattaa olla hieman muita maita, joissa asioita ei niin sääntillisesti hoideta kuin Suomessa — pystytään erilaisten tietojen perusteella jo päättämään, missä päin mahdollisesti sitä vilunkipeliä harrastetaan.

Arvoisa puhemies! En usko, että todella tästä periaatteesta meillä on erimielisyyttä tässä salissa. Veronmaksajien rahaa pitää käyttää siihen tarkoitukseen kuin se on myönnetty, ja mikäli näin ei tehdä, niin siitä pitää olla joku seuraus. Tämän pitää laajasti koskea aivan kaikkea, puhuttiin sitten mistä tahansa tukivälineestä.

Tässä edustaja Hoskonen on aivan oikeassa: Jos me nyt katsomme esimerkiksi sitä, miten elpymisvälineen rahat ovat jakautuneet eri maissa, niin on totta, että onhan se kohtuullisen kummallista, jos me katsomme, mihin näitä esimerkiksi Italiassa on käytetty. Siltä osin minusta tämä kritiikki on aivan paikallaan. Senpä takia tässäkin yhteydessä olisi ollut varmaan parempi, että olisi ollut näissäkin hankkeissa jonkunnäköinen sosiaalinen ehdollisuus: mikäli vilunkipeliä tehdään, niin voitaisiin myös keskeyttää sitten maksatus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

15.35 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Jotenkin itsekin ajattelen niin — en aivan päässyt tähän edustaja Hoskonen ajatuksen sisään — että tällähen nimenomaan me suojelemme niitten rehellisten suomalaisten yrittäjien kilpailukykyä. Kyse on nimenomaan siitä, että koko EU:n sisällä kaikkien maataloustukia saavien yrittäjien on noudatettava niitä työehtosopimuksia ja työturvallisuuteen kiinnitettävä huomiota ja noudatettava niitä lakeja, joita jokaisessa EU-maassa on tämän asian suhteen tehty. Ja jos emme näitä asioita edistäisi, niin silloinhan me edistämme nimenomaan niitten epärehellisesti toimivien yritysten mahdollisuuksia toimia. Jotenkin ajattelisin, että meistä kukaan ei haluaisi sitä.

Jos mennään sitten tähän alaan syvemmälle, niin juuri siitähän meillä on nyt tämä esimerkki tältä hyvin läheltä liippaavalta marja-alalta, jolla olemme nähneet erittäin törkeää ihmisten hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa, joista oikeuskäsittelyt ovat juuri meneillään, ja itse asiassa taitaa olla niin, että huomenna me täällä siitä asiasta myös syvällisemmin keskustelemme. Minusta on erittäin hienoa, että hallitus on siihenkin asiaan tarttunut ja muutoksia tähän halunnut tehdä ja nimenomaan vielä siitähän näkökulmasta, että maataloushan on ollut yksi riskialtimpia aloja, jolla työturvallisuuteen liittyvät asiat ovat todella tärkeitä, ja enpä usko, että lähellekään kaikkialla — nyt kun puhutaan nimenomaan koko Euroopan laajuisesti — kaikki maatalouskoneet ovat siinä kunnossa, että ne työturvallisuusseikkojen kriteereistä läpi menevät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

Ja jotenkin mietin sitä ajatusta keskusvalvonnasta, ja oikein mielelläni kuulen ministeriltä vastauksen siihen, aiheuttaako tämä nyt sen, että meille tulee salkut kädessä kulkevia Euroopan unionin salkkumiehiä, jotka tarkastelevat sitten siellä traktoreita ja muita työkooneita — mutta enpä usko, vaan juuri niin, että tämä tapahtuu kyllä kaiken muun valvonnan ohessa.

Mutta jotenkin vielä mietin, ja ehkä ministeriltä kysyisinkin: Voiko hallitus päättää olla ottamatta tätä esitystä käyttöön? Eikö niin ole, että tämä on velvoittavaa lainsäädäntöä ja tässä ei erityisesti ole kansallista liikkumavaraa, mitä pidän tietenkin hyvänä? Mutta nyt kun tässä tätä haluttiin kyseenalaistaa, niin onko niin, että hallitus voisi tämän esityksen jättää tekemättä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

15.37 Teemu Kinnari kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä. — Otin puheenvuoron tässä, kun seurasin salissa käytyä keskustelua.

No, ensinnäkin jos mietitään nyt, ketä tämä asia koskee, elikkä suomalaisia maatalousyrityksiä, niin tässä mielestäni osittain ovat menneet nytten asiat sekaisin, ja ymmärrettävästi menneet, kun samalla puhutaan marja-alasta ja muusta alkutuotannosta. Mutta pikasen kyllä teen pesäeroa näissä asioissa. On kiistatonta, että siellä marja-alalla on käynyt räikeitä ylilyöntejä, ja niitä nyt selvitetään, mutta jos katsotaan suomalaisia maatalousyrityksiä, niin ne ovat kuitenkin pääsääntöisesti pieniä perheyriä, joissa itse asiassa ulkopuolisen työvoiman osuus on kohtalaisen pieni. Ja oikeastaan vielä, vaikka tässä vallitsevassa keskustelussa työnantaja- ja työntekijänäkökulmaa on väännetty, kyllä se fakta näin on, että meillä on maassa pulaa osaavista työntekijöistä ja jokainen yritys haluaa pitää osaavasta työvoimasta kiinni ja se työntekijä on se tärkein voimavara. Näin myös yritykset toimivat, niin että en haluaisi tätä vääntää erilaiselle tvistille, ja ne, ketkä eivät näin toimi, eivät myöskään yrityksenä tule pärjäämään.

Se, minkä nostan huolenaiheeksi tässä oikeastaan maatalousyrittäjien osalta, on osaaminen. Elikkä näen pienen riskin, että tässä voidaan törmätä mahdollisesti hankaliin ja kohtuuttomiin tilanteisiin tarkastustilanteissa siitä syystä, ja ainakin se yrittäjän osaaminen on varmistettava, että on osaaminen työsopimuksien laatimisessa ja ymmärretään myös sitten ne asiat, mitkä koskevat työnantajayritystä siinä vaiheessa, kun se mahdollinen ensimmäinen työntekijä tulee. Sen osaamisen varmistamisen minä nostaisin tässä keskiöön, sikäli että ne maatalousyrittäjät oikeasti osaavat tämän pelikentän ja siellä ei törmättäisi sen kautta kohtuuttomiin hankaluuksiin sitten tarkastusvaiheessa. Eli tämän osaamisen varmistaminen on keskiössä.

Totta kai työturvallisuus on tärkeätä, ja me tiedetään, että maataloudessa niitä vakavia onnettomuuksia sattuu työn luonteesta johtuen.

Tämmöinen puheenvuoro tässä, ja sinällään sen osaamisen varmistamisen näen tuossa aika keskeisenä asiana, mikä tässä tulisi sitten tehdä matkan varrella, jotta nämä yrittäjät myös pärjäävät tämän asian kanssa ja nimenomaan jotta niissä tarkastuksissa ei tule kohtuuttomuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ikävä kyllä tähän varattu aika on loppumassa, ja ministeri saa viimeisen puheenvuoron. Sitten tietysti keskustelu jatkuu myöhemmin. — Olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

15.40 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille erittäin hyvistä huomioista, ja muutamia kysymyksiäkin esitettiin. On todellakin niin kuin edustaja Viitala totesi, että tässähän ei mitään uusia vaatimuksia sinälänsä tule vaan nämä ovat ihan Suomen lainsäädännössä ja EU:ssa voimassa olevia, mutta tällä varmistetaan, että näitä vaatimuksia sitten myöskin noudatetaan. Tietenkin tässä on huomioitava, että tällä lainsäädännöllä luodaan raami, sitten asetuksella annetaan varsinaisesti nämä sanktiot ja näissä sanktioissa sitten huomioidaan muun muassa se, onko kysymyksessä ollut huolimattomuus tai sitten tahallisuus ja tuottamuksellisuus, aivan niin kuin edustaja Kinnarikin tuossa ja edustaja Rantanen nostivat esille.

Edustaja Rantanen kysyi myöskin tästä metsätaloudesta. No, meillä ei metsätaloudessa ole tämäntyyppisiä EU-tukia käytössä, jolloinka tietenkään tätä yhteistä metsäpolitiikkaa, mitä emme ole myöskään halunneet, ei ole ja siinä mielessä tämäntyyppistä sosiaalista ehdollisuutta ei ole olemassa näitten tukien kohdalla. Tässä todellakin on vielä alleviivattava sitä, että tämä nimenomaisesti koskee näitä EU-rahoitteisia, joko kokonaan EU-rahoitteisia tai osittain EU-rahoitteisia, tukia. Voi sanoa, että meillä nämä tuet, joita tässä nyt tarkastellaan, tulevat siis EU:n kautta, ja sitten jos ajatellaan kansallista lainsäädäntöä, niin meillä on tietenkin ne sanktiot, jotka liittyvät esimerkiksi vaikka työsuojelurikoksiin tai ylipäättänsä työuomioistumiin päätyviin tapauksiin. On huomioitava, että tässä on kyse eri asioista, kun puhutaan sosiaalisesta ehdollisuudesta. Tämä sosiaalinen ehdollisuus kohdistuu siis näihin tukiin.

Täällä edustaja Lyly nosti hyvin esille sen ja myöskin edustaja Rantanen, että tähän on tietenkin ennen kaikkea niille yrittäjille, jotka tekevät asiat oikein, toimivat niin kuin pitääkin, myöskin ehdottomasti kilpailuetu, ja tietenkin sitten myöskin varmistetaan, että yhteiskunta saa ne verotulot, mitkä yhteiskunnalle kuuluvat.

Edustaja Hoskonen nosti esille myöskin tämän valvontakysymyksen. Kyllä ihan näitten nykyisten valvomisten joukossa tulevat nämäkin asiat valvottua, elikkä eivät tule komissiosta komissaarit tänne salkkujen kanssa valvomaan, vaan kyllä tämä liittyy tähän ihan nykyiseen EU-tukien valvontaan kaiken kaikkiaan. Siinä sitten, millä tavalla tänä päivänä näitä EU-tukia valvotaan ja mitä kaikkea byrokratiaa siihen liittyy, olen edustajan kanssa kyllä ihan samaa mieltä, että siinä varmasti on keventämisen varaa. Voi sanoa, että ihan joka ikisessä maatalous- ja kalastusneuvostossa meillä keskustellaan siitä, miten me voisimme yksinkertaistaa ja vähentää sitä viljelijälle tulevaa hallinnollista taakkaa. Siinä meillä varmasti on tehtävää. Mutta tämä hallinnollinen taakka on sitten kuitenkin eri asia kuin se, mistä me puhumme silloin, kun me puhumme tästä sosiaalisesta ehdollisuudesta. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.